Glas zaveznikov

Informacijski dnevnik A. I. S.

Leto III - Št. 478

Cena 5 lir

TRST, petek 10. januarja 1947

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 7308

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona), trgovski L. 15, mrtvaški L. 30 (osmrtnice L. 60), objave L. 10, finančni in pravni oglasi L. 25. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 25. Davek ni vstet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: U. P. I., Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94014.

Cena posamezne številke L. 5 (zaostale L. 10). Rokopisov ne vračamo.

PRVI ČLANI FINANČNE KOMISIJE V TRSTU

Takojšnji pričetek dela

Poročilo do 20. februarja

TRST, 10. januarja. — *Dopisnik «VZN» je včeraj izvedel, da so v nedeljo prispeli v Trst nekateri predstavniki štirih velesil, ki jih je organizacija Združenih narodov izbrala za člane finančne komisije za «preučevanje splošnega finančnega stanja in izgledov predloženega svobodnega ozemlja Trsta».*

Po poročilu dopisnika «VZN» so imena predstavnikov, izmed katerih pa morajo nekateri šele prispeti, sledeča:

BRITANSKA DELEGACIJA: A. R. Graftey Smith; M. H. Parker, tolmač Britniev, stenografinja Ibsen.

AMERIŠKA DELEGACIJA: Harold Glasser, Henry Bitterton, stenografinja Mary Herron.

SOVJETSKA DELEGACIJA: Gerašenko.

FRANCOSKA DELEGACIJA: De Laverenne.

Britanska delegacija biva v hotelu Excelsior kjer so nastanjeni britanski častniki. Tu bo bivala tudi sovjetska delegacija. Američani in Francozi bodo stanovali v hotelu častnikov 88. ameriške divizije.

Dopisnik «VZN» je izvedel, da menijo, da bo komisija takoj pričela z delom. Njena priporočila morajo do 20. februarja predložiti Združenim narodom.

Po poročilu dopisnika «VZN» so se v hotelu Excelsior nastanili tudi nekateri jugoslovanski predstavniki, katerih točnega položaja in funkcij še niso sporočili. Dopisnik je izvedel, da so njihova imena sledeča: Dr. Milan Bartoš, g. Radomir Arandjelovič in g. Avranovič. Spremlja jih stenografinja.

MINIRANJE KRFSKEGA PRELIVA

PRED VARNOSTNI SVET

London, 10. januarja

Dobro poučeni londonski krogi menijo, da se je britanska vlada odločila, da bo Varnostnemu svetu predložila svoje dokaze v pogledu nedavnega spora z Albanijo zaradi miniranja Krfskega preliva. Oktobra so bili namreč zaradi miniranja poškodovani britanski rušilci, dočim je 23 britanskih mornarjev izgubilo življenje. Pravijo, da je ta sklep sprejela britanska vlada na seji v začetku tega tedna.

Včeraj so v Londonu uradno potrdili poročilo, da so strokovnjaki britanske admiralitete že dospeli v New York, da bi bili, če bo to potrebno, na razpolago kot svetovalci.

NEMCI ZASKRBLJENI

ZARADI NACISTOV

Stuttgart, 10. januarja

Dopisnik agencije «Reuter» v Stuttgartu poroča, da so ministrski predsedniki treh nemških pokrajinskih uprav na ameriškem področju, in sicer Bavarske, Velike Hessenske in Württemberg-Badena, izrazili poveljniku področja, generalu Luciusu Clayu, resno zaskrbljenost zaradi tega, ker pripadniki SS oddelkov in drugih zvestih nacistov, kot zatrjujejo, zavzemajo važna mesta v demobilizacijskih taboriščih vojnih ujetnikov in civilnih internirancev v Nemčiji in tujini.

Bavarski ministrski predsednik je dopisnikom izjavil, da «tiranija» teh mož slabo vpliva na ujetnike. Oni so morda neposredno odgovorni za zadnji atentat v Nürnbergu, kjer je pred dvema dnevoma bomba porušila sodišče za denacifikacijo.

Ministrski predsednik Velike Hessenske je izjavil da upravljajo stevilna ujetniška taborišča v tujini in v Nemčiji pripadniki bivših SS oddelkov in bivsi nacisti. Omenil je neko britansko razpuščeno taborišče na Norveškem in dejal, da je tam nemški taborišeni preki sod obsodil nekega ujetnika na 2 in pol leti ječe.

POLJSKA MOLČI

Varšava, 10. januarja

Poročevalec poljske vlade general Grosz je odklonil vsak komentar k nedavni ameriški noti poljski vladi. Nota opozarja poljsko vlado, da ne bodo možne demokratične volitve, če ne bodo takoj prenehali z nastopi proti demokratskim elementom, ki nasprotujejo komunistično-socialistični koalicij.

Grosz je izjavil: «Poljska vlada meni, da je bila volivna borba «fair» in da bo glasovanje izraz resnicne volje ljudstva».

Glasilo Mikolajczykove stranke in drugi listi so objavili kandidatne liste. Komunistični list «Robotnik» je objavil poročilo komisije št. 6 volivnega okrožja v Lodžu. V poročilu pojasnjujejo vzroke, zakaj je komisija razveljavila kandidatno listo st. 1, katero je predložila Mikolajczykova stranka. Kakor pravi poročilo, liste ni podpisalo zadostno število volivcev, dočim so bili med podpisniki bivši kolaboracionisti in vojni zločinci, kakor n. pr. neki bivši agent Gestapa. Poročilo poudarja, da je ta sklep sprejela okrožna volivna komisija soglasno.

NOVI AMBASADOR

GENERAL WEDEMEYER

ki bo kot novi ameriški veleposlanik na kitajskem verjetno nasledil dosedanjega veleposlanika Stuarta

MONTGOMERY V MOSKVI

Moskva, 10. januarja

Maršal Montgomery je včeraj obiskal sovjetsko vojaško akademijo Frunze, kjer je imel kratek govor.

STALIN KANDIDAT

Moskva, 10. januarja

Po pristanku Stalina, da postavi kandidaturo pri volitvah v Vrhovni sovjet v svojem volivnem okraju v Moskvi, so bila v sredo velika zborovanja po vseh tovarnah volivnega okraja.

Vest so zborovalci zelo odobravali.

Nekateri delavci in inženirji, ki so govorili na shodu, so se Stalinu toplo zahvalili. Med burnim odobravanjem so sklenili, da mu bodo poslali pozdravno brzojavko.

DE GASPERI V WASHINGTONU

Washington, 10. januarja

Italijanski ministrski predsednik De Gasperi je imel v sredo nadaljni razgovor v Byrnesom, nato pa s podtajnikom zunanjega ministrstva za gospodarske zadeve Claytonom. Od obeh je dobil zagotovila, da zaradi spremembe v zunanjem ministrstvu ne bo nikake spremembe v prijateljskem zadrţanju Združenih držav do Italije. Isti dan je De Gasperi obiskal katoliško univerzo— v —washingtonskem predmestju Georgetown.

Včeraj je De Gasperi prisostvoval izrednemu zasedanju «Panameriške zveze». Bilo je prvič, da je zveza uradno sprejela neameriškega ministra.

De Gasperi se bo sestal tudi z voditeljem senatne republikanske večine Taftom.

„Manchester Guardian" o volitvah na Poljskem

„Demokratična" teroristična sleparija

LONDON, 10. januarja. — «Manchester Guardian» piše o volitvah na Poljskem, ki bodo 19. januarja: «Že dolgo časa je jasno, da te volitve ne bodo niti svobodne niti poštene. Odkrito rečeno ni to nikak politični predsodek, marveč samo preprosta ugotovitev, katero mora potrditi vsak nepristranski opazovalec, to stanje mora biti znano sovjetski vladi prav tako dobro, kakor je znano vladama Velike Britanije in Združenih držav.

«Volitve na Poljskem ne bodo svobodne; na krmilu sedanje poljske vlade je manjšina. Pri svobodnih volitvah bi bila ta vlada brezupno poražena. Vendar pa poljska vlada ni taka, kakor so vlade zahodnih demokracij; ni pripravljena sprejeti izida volitev, ki zanjo ne bi bil ugoden. Da bi se obdržala na oblasti, se je poljska vlada odločila, da se bo poslužila dobro preizkušenih metod teroristične sleparije, ki je bila že tolikokrat na vrsti v Vzhodni Evropi; te teroristične sleparije se danes «demokratične» levičarske vlade prav tako pridno poslužujejo, kakor so se je nekoč poslüževale «reakcionarne» desničarske vlade.

«Vendar pa na splošno poljska vlada ni tako slaba, ker je pogumna, odločna in ima nekatere zdrave politične smernice. Prav tako ni pravilna domneva, da večina članov poljske vlade zaradi tega, ker so člani komunistične stranke, niso dobri Poljaki. Ker pa sedanjo poljsko vlado uporabljajo kot orodje sovjetskega gospodstva, je pri večini poljskega naroda nepriljubljena.

Poljaki so sovražili Nemce, ker so bili nezrečeno kruti, dočim delajo Sovjeti samo napake in so nerazumni, vendar pa so manj kruti od Nemcev.

«Sovjeti bi se morali zavedati, da škodujejo svoji lastni stvari, ko vzdržujejo na Poljskem vlado manjšine, ki med narodom ni priljubljena. Poljaki ne bodo nikdar pozabili krivic, o katerih mislijo, da so jih pretrpeli od Sovjetov, dokler bo na Poljskem imela oblast «sovjetska» vlada. Sovjeti se na poljsko prijateljstvo ne bodo mogli zanesti tako dolgo, dokler se bodo opirali na tako svojo posredno vlado na Poljskem.

«Če pa bi Sovjetska zveza pristala na širšo poljsko vlado in na svobodne volitve, ki se poljska politika razvijala popolnoma naravno. V tem primeru bi bila le majhna možnost, da bi prišlo do protisovjetske vlade ali do protirevolucije. Vsekakor ni nikake nevarnosti za vmešavanje z zahoda. Mikolajczyk in njegova kmetska stranka se dobro zavedata, da bo poljska zunanja politika v bodočnosti morala temeljiti na zavezništvu s Sovjetsko zvezo.

«Vsi Poljaki žele doseči svobodo, neodvisnost in pravico, da pripadajo svoji veri in zahodni kulturi, h kateri so vedno mnogo prispevali. V zameno za to bi Poljaki nudili Sovjetski zvezi veliko večje prijateljstvo in varnost, kakor zdaj.»

Katoliški nadškof v Westminstru kardinal Griffin je včeraj izjavil, da bi morala britanska vlada izpolniti svojo obljubo in da ne bi smela priznati nove poljske vlade, če poljske volitve ne bodo zvobodne.

Kardinal Griffin, ki je včeraj otvoril prvi dijaški dom za katoliške poljske dijake v Londonu, je dejal, da ne želi načenjati vprašanja, kaj se dogaja na Poljskem: «Vendar pa vemo, kar se volitev tiče, da jih ne bodo izvedli po načelih, katera so določili v Potsdamu ali kje drugje; če začasna poljska vlada misli da so za izvedbo volitev pravilne njene metode, potem sem jaz mnenja, da je že čas, da se poljska vlada preneha imenovati demokratična in da si nadene naziv totalitarnih komunistov.»

Pooblaščeni predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva je sinoči v Washingtonu izjavil, da je dobil ameriški veleposlanik na Poljskem, Arthur Bliss Lane navodilo, da izroči poljski vladi ameriško noto o poljskih volitvah. Predstavnik je dodal, da bodo besedilo te note objavili, čim bodo dobili sporočilo, da je nota v rokah poljske vlade.

USPEHI BLUMOVE VLADE

Pariz, 10. januarja

Londonski radijski dopisnik v Parizu Kenneth Dick pravi, da je imela francoska vlada z akcijo proti visokim cenam in inflaciji velik uspeh.

Zaupanje v frank narašča. Pred nekaj dnevi je veljal funt sterling na črni borzi 900 frankov, danes pa komaj 700.

Dopisnik dostavlja: «Francosko prebivalstvo z zanimanjem in upanjem zasleduje potek vladne akcije. Vsak dan prinaša nove ideje in nove dogodke. Pred Božičem, ko je prišla kot posledica kompromisa Blumova vlada na krmilo, nihče ni predvidel naglih izprememb, ki jih je uvedla. Začasna vlada se je izkazala kot vlada, ki je v resnici ustavila razkrajanje v državi.»

BYRNES NA ODPOCITEK

Washington, 10. januarja

Byrnes, ki ima 67 let, upa, da se bo lahko v kratkem vrnil v svojo hišo v južni Karolini na že dolgo odlagani počitek.

OB ZAMENJAVI

Nenadna sprememba v ameriškem zunanjem ministrstvu je povzročila živahna ugibanja o ozadju tega dogodka, ki se nekaterim zdi tem bolj presenetljiv, ker je prišel v času, ko je mednarodna problematika še vedno precej zapletena. Številni komentatorji nakazujejo sicer nekatere odgovore, ki jih čitatelji tako željno zahtevajo, v glavnem pa se omejujejo na stvarne analize položaja, ugotavljajo obžalovanje, ki ga je povsod povzročil odhod dosedanjega ministra Byrnesa, brez izjeme pa vsi pozdravljajo imenovanje generala Marshalla, ki se je trenotno na poti v domovino za nekaj dni nastavil v Honolulu, nato pa bo nadaljeval pot v Washington, kjer bo prevzel svoj visoki položaj ter se tako kot četrti pridružil krogu sposobnih vojakov, ki imajo danes diplomatske položaje. Med njimi bo zavzel, kot pravi londonski «Times», najvišje mesto, ker bodo odslej MacArthur na Japonskem, Bedell Smith kot veleposlanik v Moskvi in MacNarney v Nemčiji dobivali navodila od njega.

Komentatorji v glavnem ugotavljajo, da nadomestitev Byrnesa z Marshallom ne bo pomenila spremembe v ameriški zunanji politiki. Tako piše n. pr. «New York Times» v včerajšnjem uvodniku, da je bila takojšnja potrditev imenovanja generala Marshalla za zunanjega ministra «dramatična akcija, ki so jo organizirali pod vodstvom republikancev, da bi svetu demonstrativno pokazali, kako so Američani v zunanji politiki resnično edini». List pravi, da je ta politika edinosti najboljši odgovor vsem špekulacijam doma in v tujini, da bo prišlo s spremembo v najvišjem državnem uradu tudi do spremembe politike. V komentarju o atomski bombi pravi časnik: «Prepričani smo, da bo vsem špekulacijam, da bo Marshall morda manj odločen, kakor sta bila Byrnes ali Baruch, odgovor ravno nasprotno dejstvo.»

Britanski tiskovni komentarji k Byrnesovem odstopu so povzeti v besedah konservativnega «Daily Telegrapha»: «Razočaranje v Ameriki in v Veliki Britaniji, da se Byrnes ne bo odeležil moskovske konference, zmanjšuje dejstvo, da bo njegov naslednik general Marshall.» List pravi, da je zaradi njegovega slovesa imenovanje vdna in odlična poteza. Liberalni «Manchester Guardian» pravi, da je s političnega stališča zamenjava razveseljiva. Glede na zunanji svet to pomeni, da bo ameriška zunanja politika še vedno odeta v «dvostranskarsko obleko». Ko piše list o liniji ameriške politike in ocenjuje Byrnesovo delo, pravi, da je bil Byrnes najbolj negotov v svojih odnošajih do Sovjetske zveze in v svoji nemški politiki. Le počasi so ga težave, ki so jih Sovjeti ustvarili na konferencah v Londonu in Moskvi, prisilile k močnejši in odločnejši politični liniji. Kar se tiče Marshallove politične linije, pravi list, da je še prezgodaj soditi.

Londonski «Times» pravi o Byrnesovem odstopu, da je s tem sklepom Byrnes zdaj pokazal isti visoki čut za javno dolžnost, ki ga je pred štirimi leti in pol privedel do tega, da je zapustil mirno delo na Vrhovnem sodišču in se spustil v nemir in težave državniških poslov. O generalu Marshallu pravi list, da je — kot pripominja njegov washingtonski dopisnik — 13 mesecev, ki jih je preživel na Kitajskem, ponovno dkazalo njegovo politično modrost in neizmerno potrpežljivost, ki jo zahteva visoka diplomacija. Na lastne oči je v tujini spoznal posledice neskladnosti med ameriško in sovjetsko politiko. Svoje razumevanje za Veliko Britanijo je pokazal že med vojno pri delu v skupnem glavnem stanu.

V pogledu njegovih osebih lastnosti naj navedemo še mnenje, ki ga je izrekel neki britanski vojaški strokovnjak: «Marshall je preprost in dosleden, trden v svojem prepričanju ter ima izreden poveljniški nastop.» Ko so ga ob prihodu V Honolulu predvčerajšnjim pozno ponoči vprašali, če je član demokratske stranke, je odgovoril: «Jaz sem častnik in tudi veren človek.»

V KRATKEM AMERIŠKA NOTA JUGOSLAVIJI

Beograd, 10. januarja

Pooblaščeni predstavnik ameriškega veleposlaništva v Beogradu je včeraj naznanil, da bodo jugoslovanskemu zunanjemu ministrstvu «v kratkem» izročili noto Združenih držav, ki se bo nanašala na nedavni vohunski proces, ko je bilo pred sodiščem 8 Jugoslovanov.

Predstavnik ameriškega veleposlaništva ni hotel sporočiti vsebine note, pričakujejo pa, da bo nota vsebovala oster protest in zanikovanje jugoslovanskih obtožb, češ da je osem obtožencev, katerim so v procesu dokazali krivdo, zbiralo vojaške tajnosti in politična obvestila za Erika Pridonoffa, ki je bil prej ameriški gospodarski ataše v Beogradu, ter za Harolda Shantza, bivšega svetnika na ameriškem veleposlaništvu.

Jogoslovani so med procesom trdili, da je bil Pridonoff «vodja ameriškega vohunstva» v Jugoslaviji. Pridonoff, Shantz in tudi poročnik Kosunič, ki je bil poprej pomočnik mornariškega atašeja ter so ga tudi imenovali v procesu, so zdaj v Združenih državah.

ZAROTA TUDI V MADŽARSKI

London, 10. januarja

Madžarsko notranje ministrstvo je objavilo imena oseb, ki so, kakor pravijo, organizirale zaroto, da bi uničile madžarsko republiko. Sporočilo notranjega ministrstva, katero vodi komunistični minister, pravi, da je bil na čelu zarote, o kateri so prvič poročali 31. decembra, odbor sedmih oseb, od katerih so jih 6 zaprli. Poročilo dalje trdi, da so hoteli zarotniki začeti vojaški upor tedaj, ko bi prišlo do podpisa mirovne pogodbe in umika sovjetske vojske iz Madžarske; zarotniki so hoteli nato vzpostaviti režim bivšega regenta Horthyja.

VPRAŠANJE RAZOROŽITVE PRED VS

Nadzorstvo nad A-silo ključ vsega vprašanja

Osnovno različni gledanji Gromika in Johnsona

LAKE SUCCESS, 10. januarja. — Ob otvoritvi razpravljanja o razorožitvi v Varnostnem svetu Združenih narodov je predsednik odbora Normann Makin (Avstralija) izjavil, da je nemogoče ločeno razpravljat o raznih fazah razorožitve. Izjavil je: «To ni trenotek za odkrivanje nesoglasij. To ni trenotek, da se postavimo na to ali drugo stran in skušamo na račun idej ostalih članov ZN vsiliti ideje, ki so nam ljubše. To je trenotek, da začnemo z delom.

«Avstralska delegacija meni, da se niti sovjetski predlog niti ameriški med seboj ne izključujeta. Zato predlaga Varnostnemu svetu, da začne z razpravljanjem o resoluciji glavne skupščine o znižanju oborožitve».

Sovjetski delegat Andrej Gromiko se je odločno upri ameriškemu predlogu, da bi začeli z razpravljanjem o nadzorstvu nad atomsko silo pred splošno razorožitvijo.

Gromiko je izjavil: «Kaj le hoče ameriški predlog? Po natančnem preučevanju tega predloga ni težko razumeti, da hocejo s tem predlogom priti do praktičnih ukrepov za razorožitev, ker bi bila po tem predlogu rešitev tega vprašanja umetno odvisna od komisije za atomsko silo s strani Varnostnega sveta. Ameriško stališče je sledeče: «Ali boste vi — tako pravijo Američani — pristali na ameriške predloge za nadzorstvo nad atomsko silo, ali pa bomo mi odklonili, da se ukvarjamo z ukrepi za splošno razorožitev».

«Ker ameriški predlog — je dejal Gromiko — ni v soglasju z resolucijo glavne skupščine, na to ne morem pristati. Upam, da bo Varnostni svet sprejel predlog, ki ga je stavila sovjetska delegacija ter brez odlašanja predložil, da izvede potrebne korake za izvedbo resolucije glavne skupščine.»

V govoru, v katerem je popolnoma podprl stališče, ki so ga prej izrazile Združene države, je Johnson v odgovor Gromiku izjavil: «Menimo, da je učinkovito mednarodno nadzorstvo nad atomsko silo ključ vsega vprašanja in da bi ga bilo treba najprej rešiti. Za uspeh našega skupnega smotra, in sicer izgraditve mednarodnega ustroja za rešitev vprašanja oborožitve in oboroženih sil je življenjske važnosti, da začnemo z najvažnejšo stvarjo. Težko je misliti, da je mogoče priti do splošne ureditve oborožitve brez splošnega nadzorstva nad glavnim vprašanjem nadzorstva nad atomsko silo.»

Zanikoval je, da bi kakršen koli ustroj za ureditev oborožitve brez primernega nadzorstva in jamstva lahko prispeval k miru in varnosti, nato pa izjavil: «Poprišče atomske sile predstavlja preizkusno polje. Če tistega nadzorstva, o katerem narodi sveta menijo, da je primerno za njihovo zaščito proti uporabi atomskih orožij, ne bomo mogli ustanoviti, ne bo varnosti.»

Johnson je zaključil: «Če bo mogoče skleniti sporazum o atomski sili, bodo ostale faze razorožitve manj važno vprašanje. Ni razloga, zakaj o tem vprašanju ne bodo prispevale svoje k rešitvi atomskega vprašanja.»

Preostali program ustanove UNRRA

16 državam še 5,4 milijona ton v vrednosti 662 milijonov dolarjev

WASHINGTON, 10. januarja. — Glavni ravnatelj ustanove UNRRA general Lowell W. Rooks je v sredo v izjavi tisku obrazložil preostali program organizacije, na podlagi katerega bodo poslali 16 državam 5,460.000 ton dobav v približni vrednosti 662 milijonov dolarjev. V skupno vsoto spada tudi nakazilo dobav v vrednosti 7,024.000 dolarjev za načrte in izredne programe.

Rooks je nadalje objavil, da so pošiljke ustanove UNRRA osvobojenim področjem do 1. januarja dosegle skupaj 17,524.753 ton v približni vrednosti 2.281,750.000 dolarjev.

Približno 40% še preostalih zalog ustanove UNRRA bo šlo na Kitajsko, v pogledu katere so izpolnili le polovico programa. Vrednost preostalih pošiljk, nakazanih Kitajski, znaša približno 270 milijonov dolarjev.

Ostale države, ki morajo še dobiti dobave po 1. januarju, so: Avstrija za 17,641.000 dolarjev; Bela Rusija za približno 12 milijonov, Albanija za 9,655.000 dolarjev, Češkoslovaška za preko 45 milijonov; Dodekanez za 94.000 dolarjev; Abesinija za 334.000 dolarjev; Finska za 310.000 dolarjev; Grčija za preko 29 milijonov; Madžarska za preko 1,5 milijona; Italija za preko 110 milijonov; Koreja za 882 tisoč; Filipini za 4,525.000 dolarjev; Poljska za približno 68 milijonov, Ukrajina za preko 29 milijonov in Jugoslavija za preko 56 milijonov dolarjev.

Rooks je izjavil: «Čeprav bomo imeli polno podporo držav, ki prispevajo k dobavam, bo dovršitev tega programa ogromna naloga. Poslati moramo ne le živila, v glavnem žitarice in maščobe, zdravila in obliačila za olajšanje takojšnjih težav, ampak moramo skrbeti tudi za prevoz dobav, da bi pomagali pri najnujnejši gospodarski obnovi in pobijanju brezposelnosti v področjih, ki jih je opustošila vojna.»

Rooks je tudi dejal, da so pošiljke ustanove UNRRA v zadnjih 8 mesecih leta 1946 padle pod povprečje, in to veliki meri zaradi stavk pomorščakov in rudarjev v Združenih državah, da pa organizacija upa, da se bo vrnila na predhodni visoki povpreček 1,334.387 ton v vrednosti 149,367.000 dolarjev.

JUGOSLAVIJA BO IZDALA NOVE TISOČAKE

Beograd, 10. januarja

Jugoslovansko finančno ministrstvo je objavilo sklep, da vzame iz prometa in zamenja jugoslovanske tisočdinarske bankovce. Narodna banka jugoslovanske republike bo dala v promet nove tisočdinarske bankovce.

Do tega sklepa je prišlo zaradi tega, ker so, kot poroča «Tanjug», ugotovili, da so Jugoslaviji sovražni tuji agenti skusali v tej državi razširiti ponarejene tisočdinarske bankovce jugoslovanske republike.

Prejšnje tisočdinarske bankovce bo potegnila iz prometa jugoslovanska narodna banka in njene podružnice od 19. do 25. januarja t. l.

KMETSKA STRANKA BO PROTESTIRALA

London, 10. januarja

Dopisniki iz Poljske javljajo, da je Mikolajczyk izjavil da bo izvršni odbor kmetske stranke predložil vrhovnemu sodišču protest glede krsitev volivnega zakona. Izjavil je, da so kmetski stranki odrekli enakost v pravicah in možnost uveljavljenja teh pravic, kar je predvideno v jaltskem in potsdamskem sporazumu. Vendar pa kljub temu stranka ne bo bojkotirala volitev, da bi dala poljskemu narodu možnost izraziti prava čustva.

«Ta odločitev — je dejal Mikolajczyk — pa ne velja v 10 izmed 53 poljskih volivnih okrožij. V teh 10 okrožjih bomo volitve bojkotirali, ker so krajevnim kandidatom kmetske stranke odrekli pravico vpisa v volivne imnike.»

VESTI V 1 STAVKU

— Odgovorni minister za britansko področje v Nemčiji John Hynd je včeraj odpotoval iz Londona na nadzorstveno potovanje na zasedbeno področje.

— Nad tisoč londonskih prevoznih nameščencev je sklenilo, da bo nadaljevalo stavko dokler ne bodo zadovoljili njihovih zahtev.

— Včeraj se je pričel v Rimu 25. kongres italijanske socialistične stranke, ki je po živahni polemiki jasno pokazal možnost razkola v stranki.

— Demokratska zveza in ljudske levičarske stranke so sklenile, da bodo bojkotirale splošne iraške volitve.

— V Londonu je pričelo stavkati 900 uslužbencev poštnih prevozov.

— V sredo je približno 30 Židov vdrlo v neko arabsko vas v Palestini; en Arabec je bil ubit, enega so ugrabili.

— Transjordanski kralj Abdulah je prispel v Ankaro, kjer bo gost predsednika Inenija.

— V sredo so se v Rimu v palači Chigi pričela italijansko-argentinska pogajanja za naselitev 5.000 italijanskih delavcev v Argentini.

— Dne 23. januarja se bosta v Mindenu na britanskem področju v Nemčiji vojaški podguverner ameriškega področja general Clay ter vojaški podguvernr britanskega področja general sir Robertson sestala z ministrskimi predsedniki raznih nemških upravnih področij v imenovanih zasedenih področjih.

— Zaradi stavke, ki so jo napovedali francoski stavci in ki je že v petek prekinila izdajanje dnevnikov, je bila Francija včeraj brez časopisov.

Argentinsko posojilo Francovi Španiji

Madridski krogi si obetajo zaradi tega diplomatski preokret

LONDON, 10. januarja. — Dopisnik londonskega dnevnika «Daily Graphic» je v ponedeljek sporočil iz Lizbone, da bodo v kratkem objavili poročilo o trgovinskem posojilu v znesku 150 milijonov funtov šterlingov, ki ga bo Argentina dovolila Španiji. Dopisnik je tudi sporočil, da bo tretjina posojila na razpolago Španiji v šterlingih pri argentinskem dobroimetju v Londonu, kar bo Španiji omogočilo, da bo v Veliki Britaniji veliko nakupila.

Dopisnik pristavlja: «Važnosti tega posojila za Frankov režim, ki je mnogo let trpel skoraj gospodarsko blokado, ni mogoče dovolj poudariti. Radujoči se Frankovi pristaši v Madridu so prepričani, da bodo politični učinki tega posojila na nedoločen čas odložili vsak izgled Združenih narodov, da bi izpremenili režim v Španiji z drugimi sredstvi, razen z oboroženo silo. Vedo namreč, da bi si samo tista skupina v Združenih narodih, na katero imajo vpliv Sovjeti, upala takšno treganje, ki bi utegnilo povzročiti državljansko vojno.»

Dopisnik ugotavlja, da so bili v Madridu malo številni ljudje, ki vedo za to posojilo in ki, upajo, da bo to povzročilo diplomatski preokret, «zelo veseli».

Dopisnik pravi dalje: «Isti optimisti pripisujejo uspeh novega špansko-argentinskega sodelovanja deloma neprijaznosti Združenih držav do Perona. Mislijo tudi, da napoveduje ta razvoj še tesnejše razumevanje med vsemi režimi, ki po prevladujočem mnenju med člani Združenih narodov niso priljubljeni. V tej zvezi imajo v načrtu nadaljnje razgovore, pri katerih bi prišli v poštev tudi Portugalska in Švica; na ta način bi utegnil nastati gospodarski blbok, ki bi kril svojim potrebam».

Države članice ZN poročajo o odnošajih s Francovo Španijo

NEW YORK, 10. januarja. — Glavni tajnik Združenih narodov Lie je stavil državam-članicam vprašanje, kaj so ukrenile v zvezi z nedavnim priporočilom glavne skupščine, naj odpokličejo predstavnike diplomatskih misij, ki so akreditirani pri Francovi vladi. Na vprašanje je odgovorilo 28 držav-članic.

Dvajset držav je odgovorilo, da niso imele diplomatskih odnošajev s Francovo vlado v času, ko je skupščina sprejela znano resolucijo. Štiri države, in sicer Brazil, Grčija, Paragvaj in Združene države so sporočile, da v tem času niso imele veleposlanikov ali akreditiranih ministrov v Španiji, štiri druge države-članice so samo preprosto potrdile sprejem vprašanja. Te države so: Panama, Turčija, Kolumbija in Urugvaj. Salvador si je izjavo še pridržal.

Združene države so pojasnile, da niso imele veleposlanika ali opolnomočenega ministra v Španiji že od 1. decembra 1945, ko je veleposlanik Norman Armour zapustil Madrid.

Dvajset držav, katere so sporočile, da niso imele diplomatskih odnošajev s Francovo vlado v času, ko je glavna skupščina izdala priporočilo, so naslednje: Afganistan, Avstralija, Belgija, Bolivija, Kanada, Abesinija, Gvatemala, Island, Indija, Irak, Libanon, Luksemburg, Novi Zeland, Norveška, Poljska, Saudova Arabija, Siam, Južna Afrika, Venezuela in Jugoslavija. Nekatere druge države niso poročale, ker je znano, da nimajo diplomatskih odnošajev s Francovo vlado. Med njimi je Sovjetska zveza.

TRI ARETACIJE

VPLIVNIH ČLANOV IRGUM ZWAI LEUMI

Jeruzalem, 10. januarja

Agencija «Reuter» poroča, da so včeraj v bližini Tel Aviva aretirali 12 članov židovske teroristične organizacije «Irgum Zwai Leumi». Med aretiranci so tri zelo vplivne osebnosti.

INDONEZIJCI OBTOŽUJEJO

NIZOZEMCE, DA KRŠIJO SPORAZUM O PREMIRJU

Batavija, 10. januarja

Vlada Nizozemske Vzhodne Indije je demantirala obtožbe indonezijske republikanske vlade, po katerih naj bi vojaški in drugi ukrepi, ki so jih izvedli Nizozemci v Indoneziji, predstavljali kršitev premirja, ki so ga podpisali pretekli mesec.

Vladno poročilo pravi, da so bili ukrepi v zadnjih tednih potrebni zaradi vedno večjega ogrožanja in nasilja s strani republikancev. Ponekod je prišlo do napadov, ki so jasno pokazali vzporeditev akcije.

Republikanski vojni minister in vrhovni poveljnik indonezijske vojske Amir Sjarifoedin je v neki oddaji izjavil, da prihaja vsak dan do izzivanj indonezijskih oboroženih sil. Zanikoval je, da bi Indonezijci prekršili premirje.

ZANIMIVOSTI

Napredovanje poveljnika oklopnice „Vanguard"

Britanska admiraliteta je objavila, da je kapitan bojnega broda William Gladstone Agnew napredoval v kontreadmirala. Agnew poveljuje najmodernejši in največji britanski bojni ladji «Vanguard», katera bo prihodnji mesec prepeljala angleškega kralja, kraljico in obe princesi v Južno Afriko.

V kritičnih dneh leta 1941-42, ko vojna usoda ni bila naklonjena Veliki Britaniji, so drzni Agnewovi podvigi v uničevanju italijanskih konvojev ter drugod mnogo prispevali k okrepitvi morale zaveznikov.

* * *

V Nuernbergu se je začela razprava proti bivšemu letalskemu maršalu Milchu, obtoženemu, da je zakrivil množične deportacije moških na prisilno delovno službo, nadalje zlorabljanja vojnih ujetnikov za vojaška dela, nečloveških dejanj in mučenja do smrti vojnih ujetnikov, sokrivde pri zdravniških poskusih na internirancih v koncentracijskih taboriščih, zlasti da so delali na teh poskuse pri visoki in pri zelo nizki temperaturi. Milch je obtožen, da je zakrivil omenjene zločine proti Nemcem in pripadnikom Združenih narodov. Obtoženca brani nemški odvetnik Friedrich Bergold, ki je na nuernberški razpravi branil Martina Bormanna.

* * *

Italijanska agencija «Ansa» poroča, da so vzpostavili novo redno pomorsko progo, ki gre iz Italije v Alžir, Oran, Gibraltar in Tanger.

* * *

Francoski minister za poljedelstvo je poslal francoskim kmetom radijski poziv, naj podpro vladni boj proti inflaciji, črni borzi in korupciji. Zahteval je, naj takoj znižajo cene in dajo svoje pridelke na tržišče.

* * *

Pretekli teden je v tobačni tovarni v Palermu izbruhnil požar, ki je uničil skladišče, v katerem so bili sodi s surovini odpadki in približno 15 tisoč kg predelanih odpadkov tobaka.

Britanske letalske operacije ob italijansko-nemški invaziji v Grčijo

Včerajšnji britanski uradni list ima objavljeno podrobno poročilo o britanskih letalskih operacijah v Grčiji leta 1941 med italijansko-nemško invazijo. Poročilo je napisal letalski podmaršal J. H. D'Albiac, ki je poveljeval britanskemu letalstvu v Grčiji. Podmaršal je prispel v Atene 6. novembra 1940, deset dni po italijanskem napadu na Grčijo.

Grčija je takoj po italijanskem napadu zaprosila za pomoč v letalstvu, ki naj bi podprlo operacije kopnih sil. Dosegli so sporazum, da je najboljša rešitev koncentriranje majhnih britanskih bombniških skupin, ki so rušila sovražnikova pristanišča v Albaniji in važne prometne zveze.

Z nemško penetracijo v Romunijo v začetku leta 1941 je narastla nemška nevarnost. Da bi se v primeru nemškega prodora skozi Balkan izognili dvojni fronti, so Grki sklenili likvidirati italijansko fronto. Februarja 1941 so začeli močno ofenzivo proti Valoni, podmaršal D'Albiac pa je medtem že odpotoval v Kairo, da bi poskrbel za letalska ojačenja.

Marca 1941 so Nemci končnoveljavno podjarmili Romunijo in začeli s svojo penetracijsko taktiko v Bolgarijo. Bilo je samo vprašanje časa, kdaj se bodo nemške armade skoncentrirale ob severni grški meji. Grki so se zavedali resnosti položaja in dejstva, da je vojna z Nemčijo neizogibna, če dovolijo britanskim četam vstop v državo. Vendar so raje tvegali resnost položaja, kakor pa da bi kesneje sami morali takoj kapitulirati zaradi velike premoči. Zaradi tega sklepa so hitro zbrali britanske čete v Egiptu in prvi oddelki so prišli v Grčijo 7. marca.

Dogodki so se zelo hitro razvijali. V Jugoslaviji je bil državni udar in Nemci so vdrli v Bolgarijo: Jugoslavija je bila nepripravljena na vojno. Dne 6. aprila so Nemci začeli z invazijo v Grčijo in Jugoslavijo.

Britanske letalske sile v Grčiji so bile daleko šibkejše od nemških. Britanci so imeli komaj 80 letal, medtem ko so Nemci napadali z 800 letali in Italijani s 310. Zaradi nemške premoči je bil potreben umik na Kreto, čeprav «britanska letala pri bombardiranju niso pustila neobrnjenega niti nega kamna, da bi zadrževala sovražnika in ščitila kopne sile».

Podmaršal D'Albiac nadalje pravi, da so udeležbo britanskih letalskih sil v grški kampanji narekovali samo politični razlogi: «Zavedali smo se svoje šibkosti v zraku in na kopnem. Slišal sem kritike, da pod temi okoliščinami ne bi smeli poslati čet v Grčijo. Želim nato brez obotavljanja in v luči kesnejših dogodkov poudariti, da je bil sklep pravilen in v duhu najboljših tradicij našega rodu. Po eni strani je še vedno obstojala možnost, da bo Nemčija spoštovala jugoslovansko nevtralnost. Po drugi strani pa je bila utemeljena domneva, da bodo jugoslovanski vojaki, znani po svojih borbenih vrlinah, nudili Nemcem trdo oreh in ščitili levi bok Grčije. Na vsak način, vezali smo velike sovražnikove kopne in letalske sile v dobi, ko je Velika Britanija potrebovala čas za pripravo svoje ofenzive.

«Nadalje smo bili dolžni dati svojo podporo narodu, ki je žrtvoval vse za našo stvar in je bil pripravljen raje poginiti kot kapitulirati.»

«Mnenja sem, da bi bilo težko odreči Grčiji tako pomoč in če bi to storili, bi naše vedenje bilo v največji meri vredno zaničevanja, tako v očeh naših sodržavljanov, kakor v očeh nevtralnih držav.»

Na koncu poročila je D'Albiac izrazil v RAFovem imenu svoje spoštovanje velikodušnemu gostoljubju in prijateljstvu, ki so ga kazili Grki ob vsaki priliki.

Kdaj bodo objavili Churchillove spomine iz druge svetovne vojne

Bivši britanski ministrski predsednik Winston Churchill zdaj vsak dan posveti del svojega dnevnega dela narekovanju svojih spominov, ki vključujejo politično zgodovino zadnjih desetih let. Poročila o skorajšnji objavi teh spisov so netočna. Dejstvo je samo, da je narekovanje že v teku.

Odkar je zapustil mesto ministrskega predsednika, je Churchill vedno odklanjal pisanje svojih spominov, da tako ne bi razbil svoje delovne zbranosti. Poleg svojih dolžnosti, ki jih ima kot voditelj opozicije v poslanski zbornici, ima še mnoge druge naloge.

Njegova potovanja po kontinentu, kjer je prejemal priznanje mož in žena, ki so se borili za svobodo, njegovo novo zanimanje za pisanje dnevnika ter njegovo najljubše opravilo — slikanje pokrajinskih slik, vse to mu jemlje mnogo časa.

V britanskem tisku so se pojavile vesti o verjetnem datumu objave Churchillovih spominov. Toda iz dobro obveščenih virov so take vesti običajno brez podlage. Neka včerajšnja vest trdi, da je Churchillov pregled zadnjih desetih let dejansko končan in bo objavljen v enem zvezku.

Pisanje spominov bo Churchilla verjetno vzelo še več let. Gradivo, ki ga je do zdaj Churchill pripravil za narekovanje, je deloma v beležnicah njegovega tajnika, deloma na diktafonskih ploščah. Kadar Churchill narekuje, hodi običajno s velikimi koraki po sobi gor in dol ter v neposnemljivem slogu narekuje izklesane stavke.

Narekovano gradivo prepisejo in pretipkajo na papir z zelo širokim robom. Churchill napravi nato ob robu popravke s svojo odločno pisavo.

Menijo, da bodo Churchillovi spomini o drugi svetovni vojni narasli na 6 zvezkov. Njegovi spomini iz prve svetovne vojne obsegajo 6 zvezkov, ki so jih objavili v obdobju osmih let. Prvi zvezek, ki popisuje čas od leta 1911-1915, so objavili aprila 1923, to je štiri leta in pol po podpisu premirja. Če se bo Churchill držal podobnega načrta pri svojih spominih o drugi svetovni vojni, bodo prvi zvezek lahko objavili bele koncem leta 1949.

Zadnji zvezek spominov o prvi svetovni vojni so objavili leta 1931, to je 13 let po koncu prve svetovne vojne.

* * *

Odbor za arhitekturo ministrskega sveta Sovjetske zveze je odobril načrt za novo mesto, ki ga bodo zgradili v sovjetskem Azerbejdžanu na obali reke Kure. Po dosedanjih računih predvidevajo, da bo imelo mesto 200.000 prebivalcev.

* * *

Kanadski ministrski predsednik Mackenzie King je izjavil, da ne ve ničesar o ustrogo zaupni spomenici, katero naj bi po nekem londonskem poročilu poslali šefom vlad britanskega Commonwealta in jih vprašali za nasvet glede zaroke angleške princese Elizabete z grškim princem Filipom. Mackenzie King je dejal, da o taki spomenici ni slišal in je tudi zanikal vest, češ da bi on izjavil britanskemu ministrskemu predsedniku Attleeju, da osebno ne vidi nikakega razloga, zakaj naj ne bi prišlo do take ženitve. Dostavil je: «Glede zaroke nisem z nikomer razpravljal.»

* * *

Od srede dalje bodo lahko iz Londona in New Yorka uporabljali za pošiljanje neposrednih in nujnih pisem brezžični brzojav, ki so ga med vojno uporabljali za prekooceanske razgovore med britanskim ministrskim predsednikom Winstonom Churchillom ter predsednikom Združenih držav Franklinom Rooseveltom. Vsaka breseda bo stala 1,2 pennyja; pri odpošiljanju ne bo nobenih zamud kot se to dogaja pri predaji drugih brzojavk.

Moderni postajni traktorji

V Veliki Britaniji so začeli uporabljati na postajah novo vrsto traktorjev, ki s silo 12 HP z lahkoto vlečejo šest težko naloženih železniških odprtih tovornih voz. Slika kaže tri izmed novih traktorjev na neki postaji.

Televizija v Franciji

V Franciji preučujejo načrte za vzpostavitev omrežja televizijskih postaj po vsej državi. Za vzbuditev zanimanja za televizijo v raznih pokrajinah, bo posebna propagandna skupina začela v kratkem po vsej deželi krožno potovanje.

* * *

V sredo dopoldne je v Hudsonskem zalivu na pomolu osrednjih newyorških železnic nastal požar. Ranjene so bile štiri osebe, po neuradnih računih znaša škoda na pomolu približno 25 do 30 milijonov dolarjev.

* * *

Zavezniško poveljstvo v Berlinu je potrdilo smrtni obsodbi, ki ju je izrekelo nemško sodišče v Berlinu proti zdravnici Hildi Verniche in bolničarki Heleni Wiecterekovi. Obe ženski so spoznali za krivi umora na stotine bolnikov v neki bolnišnici za duševno bolne v vzhodni Nemčiji.

* * *

Ameriške oblasti so naznanile, da je eksplodirala bomba na sodišču za denacifikacijo v Nuernbergu. Posebna komisija je uvedla preiskavo. Človeških žrtev ni bilo, eksplozija pa je popolnoma porušila razpravno dvorano.

GOSPODARSTVO

V London je prispela belgijska trgovinska delegacija z nalogo, da bi sklenila sporazum, ki naj bi nadomestil uvozniški sistem, ki je veljal od 1. avgusta 1946. Belgijsko misijo vodi namestnik generalnega ravnatelja za zunanjo trgovino baron De Traux Wardin.

Iz Kanade javljajo, da sta relativno milo vreme in «trdovratnost kupcev» povzročili nagli padec cen kanadski kožuhovini, in sicer za 33 do 55 odstotkov in to v dobi od božiča do danes.

List «Financial Times» javlja, da bodo po vesteh iz dobro obveščenih londonskih krogov 15. januarja obnovili angleško-danske trgovinske razgovore. List pripominja, da so izgledi za zadovoljiv uspeh razgovorov negotovi in do zdaj še ni nobenih znakov, da bi se bistveno spremenilo britansko stališče o cenah, ki bi jih bili pripravljeni plačati za uvožena živila iz Danske.

Nizozemska in belgijska delegacija, ki sta se sestali v Bruslju sta sklenili sporazum, na osnovi katerega bo belgijska narodna banka takoj obnovila koncesijo kreditov Nizozemski. Sporazum bo veljaven do 1. junija, če ga ne bodo prej podaljšali.

V Londonu je bila konferenca o britanskem gospodarskem položaju katere so se udeležili uradniki ministrstva za delo ter predsedniki delodajalcev in delavcev. Neki londonski dopisnik označuje to konferenco kot eno izmed najvažnejših te vrste, kar jih je bilo od začetka vojne. Sklicali so jo, da bi preučili osnutek izjave o sedanjem in bodočem gospodarskem položaju države.

Obsodba Udovisija zaradi kolaboracionizma

Izredno porotno sodišče pod predsedstvom dr. Nakića je obsodilo 35-letnega Danteja Udovisija na 4 leta, 5 mesecev in 10 dni zapora. Imenovani je bil obtožen sodelovanja s sovražnikom.

Zagovarjati se je moral, da se je 1943 leta udeležil čistilnih akcij v Umagu v Istri, da je bil obveščevalec SS v Trstu in da je iz stanovanja nekega aretiranca odnesel radio aparat.

Najdba ročne bombe

Ko so včeraj popoldne na Campo Marzo odstranjevak odpadke iz nekega bazena na prostoru, kjer je kurilnica za lokomotive, so našli ročno bombo vrste Breda.

O najdbi so obvestili čistilce cest, ki so mimo odstranili.

IZ JUGOSLAVIJE

Mrzlo vreme, ki je zajelo Jugoslavijo, se še vedno nadaljuje. V torek so zabeležili v Bruslju najnižjo temperaturo 20,3° C pod ničlo. Zaradi visokega snega so morali na večini avtobusnih prog prekiniti promet. Donava in Sava sta še vedno zamrznjeni. Ves rečn. promet je zaradi ledu popolnoma prekinjen.

Kot poroča Tanjug grade z veliko naglico v Tribilju v bližini Hrvatskega primorja veliko hidroelektrično centralo, ki bo ena izmed največjih v Jugoslaviji. Z električno energijo bo oskrbovala vse Hrvatsko primorje in Gorski Kotar. Istočasno bodo elektrificirali tudi del železniške proge Zagreb-Susak.

Z letošnjim aprilom bo v Beogradu pričela delovati šola za filmske igralce in producente; razpisali so že natečaj za vpis učencev. Tečaji za filmske igralce in producente bodo trajali dve leti. V šoli bo ustanovljeno tudi praktično gledališče za recitacije in produkcijo.

Agencija Tanjug poroča, da je mladina Srbije, Vojvodine, Kosova in Metohije v odgovor na novoletno poslanico, ki jo je lansko leto poslal maršal Tito, dosegla v letu 1946 znatne uspehe na področju obnove in gradnje države. Poleg delovnih ur, ki jih je posvetila gradnji «mladinske železnice», je srbska mladina prispevala 3,667.463 dni prostovoljnega dela. Tudi na kulturnem in vzgojnem torišču je dosegla mladina značilen uspeh. Organizirala je 1.013 kulturnih in zabavnih prireditev, objavila 13.572 stenčasov, predvajala 1.587 filmskih vestnikov, zbrala nad 67.600 knjig za ljudske čitalnice, priredila 4.249 tečajev za nepismene ter organizirala 12.182 čitalnih krožkov, a največje število teh po vaseh. Mladina Srbije, Vojvodine, Kosova, in Metohije je dosegla od 1. maja 1946 do 1. januarja 1947 sledeče uspehe: število udarnikov se je dvignilo na 1.136; število «mladih obnoviteljev» na 20 in število delavcev, ki so presegli določeno normo, je pri delu doseglo skupaj 5.122. Nadalje so otvorili 145 mladinskih delavskih domov ter 49 šol — zavetišč, v katerih so priredili 291 tehničnih tečajev. Tudi srbska kmetska mladina je bila v preteklem letu zelo delovna. 3.120 mladinčev je z dobrim uspehom zaključilo poljedelske tečaje, medtem ko je 286 končalo tečaje za vožnjo s traktorji. Kmetska mladina je obdelala v preteklem letu s prostovoljnim delom 13.290 hektarjev zemlje in je rasadila nad 3.144.000 dreves. Poleg kmetske mladine so se udeležili delovnih tečajev mladeniči nižjih šol. Srbska mladina je bila tudi zelo delovna na političnem torišču. Njen visok čut odgovornosti se je pokazal ob volitvah v srbsko narodno skupščino, katerih se je mladina udeležila 95.53%.

Tanjug poroča, da so končali z gradnjo provizoričnega mostu čez reko Taro med Kolašinom in Bjelim poljem v Črni gori. Most, ki je dolg 73 m, je zgrajen na istem mestu, kjer je stal prej most, ki je bil ob poplavi uničen.

IZ SLOVENIJE

V mariborskem okrožju je okrožna centrala Državnih elektrarn Slovenije v Mariboru zgradila 28 transformatorskih postaj, okrog 150 km omrežja in 51 km daljnovoda. Vrednost teh del cenijo na 40 milijonov dinarjev. V istem okrožju so zgradili 1300 m polstalnih mostov, med njimi večje mostove preko Drave, v Ptuju, v Varaždinu na Muri in Murskem središču, most v Dravskem središču, začasni predalčni most v Mariboru preko Drave in leseni most v Selnici. V delu je most na Dravi pri Dupleku, v kratkem pa bodo izročili prometu most v Petanjcih. 19 obnovitvenih zadrug je obnovilo od 1681 porušenih zgradb 1015 stanovanjskih his in gospodarskih poslopij, kar znaša 67 odstotkov izvršene obnove. Za obnovo porušenih naselij v mariborskem okrožju je oblast nakazala kredit v znesku 7 milijonov 835.536 dinarjev, zadružniki pa so s svojim prostovoljnim delom pripomogli, da je bilo vsega obnovljenega v vrednosti 42,890.165 din. Za obnovo šol je bil nakazan kredit 8 milijonov dinarjev.

Umrli so: Josip Sever, mizarski mojster, Franc Lončar, strojni ključavničar, Ludvik Boh, Jožefa Koželj, roj. Iskra, Marija Zupanc, upokojenka tobačne tovarne, Leopoldina Leskovic, Filip Turk, trg. ravnatelj, Franc Hribar, drž. uradnik v pokoju, Vinko Jezersek, železniški uslužbenec, vsi v Ljubljani; Helena Volk, roj. Slomšek v Šoštanju.

TRŽAŠKA KRONIKA

Sneg in brozga

Po nekaj dnevih znosnega mraza — k sreči ni pihala burja — je včeraj proti 21. začelo snežiti. Snega ni natrosilo toliko, da bi ga morali orati, a vendar ulice so bile pobeljene in Trst je dobil morda centimeter debelo snežno odejo.

V Trstu je snežni gost redek, zato so se zdele pobeljene ulice ponoči, ob svitu svetiljk, še lepše kot običajno.

Proti jutru je mraz popustil in snežna odeja je izginila. Zjutraj so Tržačani na cestah hodili po brozgi.

Kdaj bodo odprli kinematografe

Danes so se na Uradu za delo začela pogajanja za ureditev plač

Urad za delo Zavezniške vojaške uprave sporoča:

«Pogajanja za ureditev plač kinomatografskih nameščencev, katera so prekinili 31. decembra 1946, so obnovili danes ob deseti uri na Uradu za delo.

Iz razgovorov med uradniki imenovanega urada in upravitelji kinomatografov izjavljajo, da bodo zmogli nova bremena poviškov plač le, če bodo povišane vstopnine za kinomatografske predstave.

Da bi prišlo do čimprejšnjega sporazuma, je Urad za delo navezal stike z uradniki Komisije za določanje cen ter je videti, da bo vprašanje tudi s te strani urejeno v nekaj dneh.

Že prej je član ravnateljstva kategorije zabavišč in zastopnik nameščencev kinomatografov Armando Gambini, ki pripadajo sindikalnim organizacijam pojasnil glede stavke nameščencev, da je bila stavka proglasena zaradi stališča, ki so ga zavzeli delodajalci med razpravljanji o plačilnih sporazumih.

Dejal je: «Do določene mere so bila pogajanja prekinjena, ker so delodajalci izjavili, da ni mogoče razpravljati prej o ureditvi plač, dokler Zavezniška vojaška uprava ne bo dovolila primernega povišanja vstopnine za kinomatografske predstave. To je zadeva, ki ni popolnoma nič v zvezi s plačilnim vprašanjem, v kolikor ne uživajo kinomatografski nameščenci vseh tistih koristi, ki so jim priznane z zadnjo pogodbo za industrijske nameščence.

Gambini je izrazil mnenje, da se kinomatografski nameščenci žrtvujejo v korist lastnikom, ki so, kot je dejal, hoteli privesti položaj tako daleč, da so naprtili vso odgovornost na nameščence in postavili tako Zavezniško vojsko upravo pred določeno dejstvo, ne da bi se neposredno izpostavili.

Gambini je zaključil z izjavo, da stavko še nadaljujejo ter izrazil dobro voljo tistih, ki žele pričeti z delom, vendar pod pogojem, da bodo lastniki pristali na zahtevano izboljšanje plač.

Križarka "U.S.S. Portsmouth,,
IZ TRSTA V BENETKE

Deset tisoč tonska križarka «U. S.S. Portsmouth», ki je priplula 28. decembra v tržaško pristanišče, bo odplula danes v Benetke, kjer bo, kot predvidevajo, ostala teden dni, nakar se bo vrnila v Trst. Križarko «Portsmouth» spremljata dva rušilca, in sicer 2.200 tonska «Rich» in «Holder».

Križarka «Portsmouth», ki so jo zgradili leta 1945, je nastopila službo junija istega leta tik pred koncem sovražnosti z Japonsko. Na krovu ima dve letali vrste «Curtis Scouts» in je opremljena s pet palčnimi protiletalskimi topovi.

Čeprav se ladja ni udeležila vojnih akcij, so jo v zadnjih 18 mesecih uporabili za aktivno službo ter je večji del njene posadke 900 mož in 50 častnikov služilo na Atlantskem in Tihem oceanu. Poveljnik ladje kapitan Fulinwider in drugi poveljnik Bowman sta službovala v japonskih vodah. Prvi je prevzel poveljstvo križarke pred enim letom.

Ko bo križarka «Portsmouth» končnoveljavno zapustila Trst, se bo vrnila v Neapelj, odkoder bo nadaljevala svoje petmesečno potovanje po Sredozemskem morju ter bo morda obiskala Grčijo ali Turčijo.

Izredni izpiti
ZA SREDNJE ŠOLE

Prosvetni oddelek Zavezniške vojaške uprave sporoča, da bodo v prvi polovici meseca februarja izredni izpiti za sprejem, napredovanje, maturo in usposobljenost v srednjih šolah vsakega reda in stopnje, in sicer v državnih, izenačenih in zakonsko priznanih.

Izpiti bodo pismeni v učnem jeziku, praktični in ustmeni. Dopuščeni bodo samo tisti, ki so bili redno vpisani v redna polletja leta 1941 ali kesneje ter niso mogli obiskovati dvojnih polletij za eno ali več učnih snovi zaradi vojaške službe ali iz raznih razlogov ali pa zaradi težkih razlogov v zvezi z vojnim stanjem.

OGLJE V PROSTI PRODAJI

Danes so začeli pri vseh trgovcih s kur.vom prodajati oglje, za katerega niso potrebni nobeni odrezki. Cena ogilju 26 lir za kg. Oglje morajo trgovci prodajati brez prahu.

VI. in VII. tiskovno poročilo
OSREDNJEGA ODBORA ZA SINDIKALNI SPORAZUM

Osrednji odbor za sindikalni sporazum je izdal VI. in VII. tiskovno poročilo, ki pravita, da so dosegli sporazum o točkah ustave, ki se nanašajo na organe krajevne ali občinske podružnice in strokovnega teritorialnega sindikata, na organe in delovanje krajevnih, občinskih ali okrajnih odsekov, konfederalnih organov ter njihovega delovanja.

PREHRANA

Razdeljevanje sladkorja. Danes so začeli v Trstu in pokrajini razdeljevati vsem potrošnikom po 300 gr sladkorja; cena 87 lir za kg. Konec razdeljevanja 31. t. m.

Za bolnike. Od danes dalje si lahko bolniki, ki imajo bolniške nakaznice, nabavijo sladkor, bele testenine in riž; cena sladkorju 87, testeninam 26 in rižu 65 lir za kg.

Bivši uradnik UNRRAe pozvan pred sodišče

Tiskovni urad Julijske krajine je včeraj izdal sledečo izjavo:

«Včeraj v četrtek 9. januarja 1947 so bivšega uradnika jugoslovanske misije ustanove UNRRA v Trstu Berrya K. Whitea pozvali pred stotnika Alexandra Robertsona na višje sodišče Zavezniške vojaške uprave v Trstu, in sicer zaradi obtožbe, da je prekršil določbe, ki jih predvideva proglas št. 2, člen VII, odstavek 1 in ki se nanaša na valutne zadeve.

Predsednik sodišča je odredil, da po kavciji 250 tisoč lir Whitea izpustijo na svobodo do razprave.

Predvidevajo, da bo razprava v najkrajšem času.

Pojasnilo o ugrabitvi dr. Passalacque

V zvezi z izpovedmi aretiranega 24 letnega Angela Straina, stanujočega v Dolini, pojasnjuje kriminalno-preiskovalni oddelek policije, da je Strain na policiji priznal, da je sodeloval pri ugrabitvi dr. Passalacque, in sicer skupno z dvajsetletnim Edvardom Kocijančičem in Dragom Petarosom, ki sta oba na begu.

Po Strainovih izjavah so dr. Passalacquo v noči med 4. in 5. junijem odpeljali v Ljubljano z avtomobilom, ki ga je vodil Petaros in na katerem je bil tudi Kočijančič.

Isti oddelek izjavlja, da so druga poročila o Strainovih izjavah neosnovana.

Milijonska tatvina
V ZASEBNEM STANOVANJU

Galileo Moggi, stanujoč na trgu Cavana št. 2, je prijavil policiji, da so mu ukradli iz stanovanja 44 tisoč lir v gotovini, nekaj oblačil, posteljno in osebno perilo, odeje in draguljev v skupni vrednosti 1 milijona lir.

Po prijavi je baje tatvino izvršila neka Mafalda Cucoch (tako poroča policija), ki so jo aretirali ter prepeljali v zapore zaradi preiskave.

POBEG DVEH JETNIKOV

Včeraj proti 17.30 uri so pod nadzorstvom jetniških paznikov hoteli prepeljati 19 jetnikov iz zaporov v ulici Gesuiti v Coroneo. Pri trenotni nepazljivosti paznikov pa je dvema jetnikoma uspelo pobegniti. Gre za Floravanta Rebescinija, zaprtega zaradi ropa z orožjem in Davida Crevatina, storilca oboroženega ropa v Miljah.

RADIO TRST I
263,2 m - 1140 kc

PETEK, 10. januarja

17.30 ples ob čaju; 18.15 svetovne prestolnice; 18.30 komorna glasba; 19 angleška ura; 19.30 zgodovina glasbe; 20 vesti; 20.15 različna glasba; 20.35 orkester Armoniosa; 21 simfonični koncert; 22.30 vesti; 23.15 nočno zabavišče; 24 zaključek.

RADIO TRST II
279 m - 1079 kc

Petek 10. januarja

17.30 plesna glasba; 18 predavanje: Mizarski klej; 18.15 operne arije; 18.45 komorna glasba; 19 radijska povest; Ptički brez gnezda; 19.15 Fantje na vasi; 19.45 ritmična glasba; 20 napoved časa, vesti v slov.; 20.15 svetovne prestolnice; 20.30 prenos iz Ljubljane; 21 simfonični koncert; 22.15 lahka glasba; 23 napoved časa, poročila v ital.; 23.15 poročila v slov., čitanje sporeda; 23.30 plesna glasba; 24 zaključek.

Sobota 11. januarja

7 otvoritev, vesti v slov.; 7.15 vesti v ital.; 7.30 pestra jutranja glasba; 7.55 koledar; 8 zaključek; 11.30 orkestralna glasba; 12 radijska univerza; 12.15 glasbeni program; 12.45 napoved časa, vesti v slov.; 13 vesti v ital.; 13.15 glasba po željah; 14 zdravniška oddaja; 14.10 čitanje sporeda in zaključek; 17.30 plesna glasba; 18 komorna glasba; 18.45 kulturne aktualnosti; 19 ljudska glasbena ura; 19.30 komorni zbor, sodeluje Renato Kodermac; 20 napoved časa, vesti v slov.; 20.15 tedenski pregled tiska; 20.30 Uverture; 21 slušna igra: Svatba, igrajo člani radijske igralske družine; 21.30 lahka glasba; 22 plesna glasba; 23 napoved časa vesti v ital.; 23.15 vesti v slov.; čitanje sporeda: 24.30 plesna glasba; 24 zaključek.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

GORICA

Ugotovitev istovetnosti
TRUPLA, NAJDENEGA PRI VOGRSKEM

Policija poroča, da so sorodniki 23 letnega Ermenegilda Zoggia, sina Giordana in Amalije Bagante iz Villa Estense (Padova), po nekaterih predmetih, ki so jih našli med trupli, spoznali istovetnost omenjenega Ermenegilda Zoggia. Zoggio je bil glavni nadzornik v Tržaški tekstilni tovarni v Gorici, odkoder so ga ponoči 26. decembra 1943 odpeljali partizani in se potem ni več vrnil domov.

TROJNO AVTOMOBILOV

Včeraj proti 15. uri je prišlo na korzu Verdi do nevarnega trčenja nekaj avtomobilov, ki pa k sreči ni privedlo do človeških žrtev. Incident je povzročil vojaški «Dodge», ki se je zaletel v avtobus, ki vozi na progi Gorica-Dobrovo; slednji je nato trčil v avtomobil «Aprilio», ki je stal pred trgovino Pitasi. Ob priliki trčenja je bil po nesreči ranjen postrešček Floriano Ravez, ki so ga prepeljali v civilno bolnišnico.

ŠE ENA UGOTOVITEV ISTOVETNOSTI

Policija poroča, da so sorodniki spoznali eno izmed trupel, ki so jih 12. decembra preteklega leta našli na hribu sv. Marka v bližini Vogrskega. Gre za truplo Jožefa Bandelja, rojenega v Komnem, in istotam stanujočega na št. 103. Bil je delavec pri Združenih jadranskih ladjedelnicah. Bandelj je med dopustom septembra 1943 stopil v partizansko brigado (Gorica) ter je padel v boju z Nemci 16. septembra 1943.

SMRT PODNAČELNIKA KMETIJSKEGA NADZORNIŠTVA

V Gorici so pokopali nenadno umrlega podnačelnika kmetijskega nadzorništva Miltona Klavžarja. Priljubljeni pokojnik je dolga leta deloval za napredek tukajšnjega kmetijstva; vsi kmetovalci ga bodo ohranili v lepem spominu.

Pogreba so se udeležili poleg sorodnikov in znancev tudi predsednik področja odv. Hugues in načelnik kmetijskega nadzorništva z vsem osebjem.

ALEXANDER ARNO 41.

WANG-HO

V prostoru je spet zavladala mrečа tišina.

— Jaz sem nedolžen — je zavpil Gabrijel. — Jaz ničesar ne vem o tej tajni pisavi.

— Laže — je zaječal Gorny. — V mojem žepu dobite prazen list belega papirja.... Njegovo pismo! Je.... isto črnilo... Poskusite!

Papir so takoj našli. Bil je popolnoma bel, ko pa so ponoviti isti postopek kot prej z onim pismom, so videli, da je popisan na obeh straneh. Na zadnji strani je bilo lahko razbrati nepomembno Gabrijelovo poročilo nekemu prijatelju. Bila je karakterjstična Gabrijelova pisava: oglata in pokončna. Gabrijel je takoj priznal, da je to pisal on, da pa ne ve, kako je pismo izginilo z njegove mize. Bil pa je zelo zaprepaščen, ko je predsednik čital dalje:

«Takoj aretirajte Fleischerja, člana «N» in Olbrigovega morilca. Potrebujem denar.»

— Nesrečnež — je zaslikal predsednik.

— Jaz sem nedolžen — je komaj slišno zastokal Gabrijel. — Jaz o tem nič ne vem... To je nekaj peklenskega....

— To lahko govoriš komu drugemu, ne nam — se je razjezil predsednik. — Ker ne more prevzeti izvršbe sodbe Gorny, jo bom prevzel jaz.

Izvlekel je revolver in nasilno potisnil Gabrijela pred seboj.

— Hodi!... V sobo smrti!

Gabrijel se je nekoliko upiral, predsednik pa ga je prijel za roko in porinil skozi vrata, ki so se potem sama za seboj zaprla. Čez nekaj sekund je bilo slišati pok in takoj nato je v dvorano spet vstopil predsednik; v nekoliko tresoči roki je držal še vedno kadeči se revolver.

— Bratje — je dejal s hripavim glasom — izdajalec je plačal svojo krivdo. Zdaj lahko mirno nadaljujemo razpravljanje, ne moremo biti izdani....

Sunkovito je obstal sredi stavka in začudeno zrl v glavna vrata. Vsi so se obrnili za njegovim pogledom kot na povelje.

Bil je zakrinkan mož. To ne bi bilo nič izrednega, ker je bila tako krinka kot plašč s kapuco pristna in se ni razlikovala od ostalih. Vendar je med zborovalci nastalo razburjenje in presenečenje: za mizo je sedelo enajst maskiranccv in dvanajstega je predsednik pravkar ustrelil... Prišlec je moral biti neki trinajsti — izven določenega števila....

Muratow se je takoj zavedel velike nevarnosti, v kateri se je spet znašel. Aretiranemu svetovalcu, čigar mesto je zasedal, je moralo uspeti pobegniti in bilo je jasno, da bodo zdaj «Neizprosni» spoznali v njem, Muratowu, sleparja, čstudi mu ne bi bilo treba sneti kapuce.

— Kaj je? Kdo ste? — je razburjeno vprašal predsednik.

— Brez usmiljenja! — je glasno dejal prišlec. — Brat sem!

Počasi se je približal skupini.

— Na dvorišču so me napadli in me udarili, da sem izgubil zavest. Ko sem se zavedel, nisem več našel zavitka, v katerem sem imel plašč in krinko. In ker me vratarji niso pustili v sejno dvorano, sem se moral vrniti domov po drug plašč in krinko, kar sem na srečo imel.

— Ah! — je popolnoma iz sebe vzkliknil predsednik. — Zdaj razumem, kaj to pomeni...

— ....da je med nami vohun! — je zaključil novi brat.

Muratow ni vedel ali je vse to res in ali je prišlec oni, ki so ga aretirali ob enajstih in ki naj bi mu potem uspelo pobegniti. Ali je mogoče trinajsti član, o katerem ni vedel? Vsekakor pa je položaj postal zelo zapleten in težaven!

Zdelo se mu je, da ga predsednikove oči grozeče gledajo. Pomislil je, ali ne bi bilo boljše takoj začeti z napadom, preden bi ga bratje stisnili za vrat: skočil je do vrat, se sunkovito obrnil in v vsaki roki držal napet revolver.

— Roke v vis! — je ukazal.

Poslušali so vsi, ker so bili pač preveč presenečeni nad hitrostjo udara.

— Kdo ste? — je vprašal predsednik.

— Nadzornik Muratow od kriminalnega oddelka! — je odgovoril Muratow.

— Tako? Lepo presenečenje... — je zvito dejal predsednik. — In kako si zamišljate nadaljnji razvoj vsega tega? Mislim, da ne boste mogli aretirati vseh... Ali pa se morda motim?

Muratow je začutil udarec po rami. Obrnil se je, toda prepozno: nekdo ga je nasilno zagrabil za roke in ga prisilil, da jih je dvignil. Hotel je streljati na napadalca, toda izstrelek se je zaril v strop. Podrli so ga na tla in tako trdno zvezali, da se ni mogel premakniti.

Šele tedaj se je zavedel, da ni imel opravka samo z enim, ampak kar z dvema nasprotnikoma. Bila sta to dva mladeniča, ogromna po postavi, herkulske moči in živalskega izraza. Najbrž sta spremljala novega prišleca do vrat in za njimi počakala. Ko pa sta zaslišala klic: «Roke kvišku!», sta odprla vrata, da bi bila pripravljena na možna predsednikova navodila. Postavila sta se za nadzornika, ko pa je ta povedal svoje ime, sta ga zagrabila.

— Tako, dragi moj! — je zasmehljivo dejal predsednik. — Zdaj je s tvojo kariero konec, kakor je konec s tvojim življenjem. Mislim, da «Neizprosni» no bodo imeli usmiljenja s človekom, kakršen si ti.

Muratow je molčal. Če je še upal na koga, ki naj bi ga rešil, je bil samo Gorny. Ta bi moral imeti moralno obveznost, da ga reši. Toda, ali bo imel ranjen, kot je bil, moči, da bo rekel zanj besedo?

Istočasno se je Gorny že oglasil.

— Kaj boste ukrenili z njim?

— Umreti mora! — je mirno dejal predsednik. — Za jutri bom dal sklicati celotno skupščino «Neizprosnih» in v navzočnosti vseh bomo izrekli sodbo, ki bo takoj nato izvršena. To bo dober primer za brate, ki niso preveč trdni.

Muratow si je olajšano oddahnil. Zdaj, ko je izvršitev sodbe vsaj za nekaj časa odložena, še morda ni vse izgubljeno. Bi že našel kakšno pot za beg... Takoj pa je bil razočaran.

— Ne delajte neumnosti! — je razburjeno zavpil Gorny.